

Veiligheidsmonitor 2008-2009: **samenvatting van de grote tendensen**

Inleiding

In opdracht van de Minister van Binnenlandse Zaken is ook in 2008-2009 de Veiligheidsmonitor uitgevoerd. Dit gebeurt al voor de zevende keer. De Veiligheidsmonitor 2008 is het resultaat van een gezamenlijke budgettaire inspanning tussen de Federale Politie en de DG Veiligheid en Preventie, SLIV (FOD Binnenlandse Zaken). Het is de dienst Beleidsgegevens van de Directie van de operationele politionele informatie van de Federale Politie die gezorgd heeft voor de organisatie en de verwerking van de gegevens. De dataverzameling is gebeurd door SIGNIFICANT GfK, een onafhankelijk, extern onderzoeksbureau. De tweejaarlijkse bevolkingsenquête bevat vragen over buurtproblemen, onveiligheidsgevoel, slachtofferschap en aangifte en werking van de politiediensten. Zo'n 37 000 burgers zijn telefonisch bevraagd tussen december 2008 en juli 2009.

De vragenlijst van de Veiligheidsmonitor is sinds de start in 1997 niet dermate gewijzigd dat de vergelijkbaarheid erdoor beïnvloed wordt. Aldus is het mogelijk een zicht te krijgen op trends doorheen de jaren. Ook geografische vergelijkingen zijn mogelijk, bijvoorbeeld tussen de verschillende gewesten en provincies.

In wat volgt bespreken we de grote lijnen uit de resultaten van de federale Veiligheidsmonitor 2008-2009¹ en de significante verschillen tussen 2006 en 2008-2009. De vergelijkingen met de jaren daarvoor (1997-2004) zijn beperkt tot de opmerkelijkste resultaten per module.

Buurtproblemen

Van de zeventien bevraagde situaties, zijn er twee die de burgers meer dan de andere als problematisch ervaren: onaangepaste snelheid in het verkeer en woninginbraak. Agressief verkeersgedrag en rommel op straat komen op de derde en vierde plaats, bijna de helft van de Belgen ervaart dit als een probleem in de buurt. Tegenover 2006 worden onder meer onaangepaste snelheid in het verkeer (van 61% naar 65%) en rommel op straat (van 42% naar 45%) in 2008 meer als een probleem ervaren. Het merendeel van de buurtproblemen kent echter een daling in 2008, de grootste dalingen zien we bij agressief verkeersgedrag (van 54% naar 45% in 2008), diefstal uit auto's (van 39% naar 30%) en autodiefstal (van 30% naar 24%).

Bekijken we de evolutie inzake buurtproblemen tussen 2000 en 2008 dan stellen we een dalende tendens vast voor volgende buurtproblemen: inbraak in woningen, agressief verkeersgedrag en autodiefstal. Voor rommel op straat en bekladde muren/gebouwen is er eerder sprake van een stijging doorheen de jaren.

Opmerkelijk is dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de percentages een stuk hoger liggen dan in Wallonië en Vlaanderen en dat doorheen alle jaren. Dit geldt niet voor fietsdiefstal, Walen vinden dit een minder groot probleem dan de Vlamingen en

---

¹ De Veiligheidsmonitor 2008 wordt ook aangeduid met " Veiligheidsmonitor 2008-2009" gezien het onderzoek voor een groot deel in 2009 plaatsvond. .

Brusselaars. Onaangepaste snelheid wordt echter als een groter probleem ervaren in Wallonië dan in de andere gewesten.

Onveiligheidsgevoelens

Na de stijging van de onveiligheidsgevoelens tussen 1997 en 2002, is er een daling waarneembaar tussen 2002 en 2008. In 2006 voelde 9% van de burgers zich altijd of vaak onveilig, in 2008 is dit nog lichtjes gedaald naar 8%. Deze daling situeert zich voornamelijk in het Brussels Hoofdstedelijk gewest, maar Vlamingen blijven zich doorheen de jaren veiliger voelen.

Het zijn voornamelijk de 65-plussers, vrouwen en laaggeschoolden die zich opmerkelijk onveiliger voelen. Daarnaast tonen de resultaten een significant verschil in het onveiligheidsgevoel aan tussen slachtoffers en niet-slachtoffers. Slachtoffers van een misdrijf in de afgelopen 5 jaar voelen zich dubbel zo onveilig (13%) als niet-slachtoffers (6%).

Het onveiligheidsgevoel is ook meetbaar via mijdgedrag. Zo geeft 26% van de Belgen aan nooit of zelden de deur te openen voor onbekenden, 16% durft de straat s' nachts niet meer op en 11% vermijdt altijd of vaak bepaalde plaatsen in de eigen gemeente. Het mijdgedrag van de Belgen is tussen 2000 en 2008 wel significant gedaald.

In 2008 werd voor het eerst gepeild in hoeverre men vermijdt om het openbaar vervoer te nemen omdat men het niet veilig vindt. 7% van de burgers mijdt altijd of vaak het openbaar vervoer.

Om een vollediger zicht te krijgen op het onveiligheidsgevoel, wordt er ook gepeild naar het ingeschatte risico op slachtofferschap. 33% van de burgers schat het risico als (heel) groot in om de komende 12 maanden slachtoffer te worden van een misdrijf in het verkeer. Een vijfde van de burgers meent een (heel) grote kans te lopen om de komende twaalf maanden slachtoffer te worden van een inbraak of diefstal. Dit is vooral het geval in Wallonië en Brussel.

Tot 2000 bezat een vierde van de bevolking een verdedigingsmiddel. Sinds 2000 daalde dit aantal aanzienlijk van 25% naar 12% in 2008. De bezitters van verdedigingsmiddelen hebben een iets jonger profiel en zijn vaker mannen; anders dus dan de personen die zich onveilig voelen.

Slachtofferschap

In de Veiligheidsmonitor wordt een opsplitsing gemaakt tussen de misdrijven op huishoudensniveau en die op persoonsniveau.

Vernielingen van auto's komen het meest voor als misdrijf op huishoudensniveau, 16% van de Belgische gezinnen is hiervan slachtoffer geweest de afgelopen 12 maanden.² Fietsdiefstal, vernieling, diefstal uit een auto en poging tot inbraak geven vervolgens het grootste aandeel slachtoffers (4 à 5% van de gezinnen in 2008).

In Brussel is er systematisch een hoger slachtofferpercentage dan in Wallonië en Vlaanderen. Dit is het sterkst bij de automisdrijven (auto's gestolen, bestolen of beschadigd): in Vlaanderen was 17% van de huishoudens slachtoffer, in Wallonië 18% en in Brussel 46%. Ook inbraak in woningen en vernielingen kennen een opvallend hoger slachtofferpercentage in Brussel.

---

² 12 maanden voorafgaand aan het interview.

De meeste misdrijven op huishoudensniveau zijn tussen 1997 en 2000 gestegen, nadien is een dalende trend merkbaar tot 2008.

Van de misdrijven op persoonsniveau komen bedreigingen met lichamelijk geweld het meest voor. 7% van de Belgen is er de afgelopen 12 maanden slachtoffer van geworden.

Slachtoffers van lichamelijk geweld gaven aan dat het in 71% van de gevallen om slagen en verwondingen ging, waarbij 10% van de daders een familielid was.

Meer dan 1 op 100 Belgen is de afgelopen 12 maanden slachtoffer geweest van een seksueel misdrijf. Dit is een stijging tegenover 2006.

Ook wat de persoonsmisdrijven betreft kent Brussel een significant hoger slachtofferpercentage. Meer specifiek is dit het geval bij diefstal, lichamelijk geweld, vluchtmisdrijven en seksuele misdrijven.

Melding en aangifte: een zicht op het “dark number”

De Veiligheidsmonitor is een indicator voor het dark number. Naast de geregistreerde feiten, krijgt men ook een kijk op misdrijven die niet werden gemeld of aangegeven.

Een groot deel van de bevraagde personen gaf immers aan het slachtofferschap niet te hebben gemeld of aangegeven aan de politiediensten. Zo blijkt dat gemiddeld 38% van de misdrijven aan de politie wordt gemeld. Slechts 25% hiervan wordt opgenomen in een PV. De verschillen zijn echter groot naargelang het type misdrijf. Bedreiging met lichamelijk geweld en seksuele misdrijven worden zelden aangegeven (minder dan 10%). Inbraak en autodiefstal worden bijna altijd opgenomen in een PV (meer dan 75%). De meldings- en aangiftepraktijken zijn doorheen de jaren relatief gelijk gebleven. Opvallend is de dalende trend sinds 2002 van het aantal meldingen van inbraak in de woning met diefstal. In 2002 deed 90% van de slachtoffers van een inbraak nog melding bij de politiediensten, in 2008 is dit nog maar 78% van de slachtoffers. Van die 78% die gemeld wordt aan de politiediensten, wordt slechts 70% werkelijk aangegeven en dus opgenomen in een proces verbaal.

Het aangiftepercentage voor seksuele misdrijven is in 2008 significant toegenomen, van 3% in 2006 naar 7% in 2008. Er wordt dus nog steeds meer dan 90% van de seksuele delicten niet aangegeven aan de politiediensten (en komt aldus ook niet in de politiestatistieken terecht)! In Brussel wordt er over het algemeen vaker aangifte gedaan van persoonsdelicten (diefstal, geweld,..) dan in Vlaanderen en Wallonië.

De belangrijkste redenen om een misdrijf te melden aan de politiediensten zijn zoals de voorgaande jaren ‘de wens om de gestolen voorwerpen terug te krijgen’, ‘om een bewijs te krijgen voor de verzekering’ en ‘omdat de dader moet gepakt, gestraft worden’.

De redenen van de respondenten om het misdrijf niet te melden, zijn voornamelijk ‘omdat het voorval niet ernstig genoeg was’ of ‘omdat het niets helpt’.

Contact met de politiediensten

Het percentage burgers dat tijdens de afgelopen 12 maanden, buiten het kader van slachtofferschap, contact heeft gehad met de politiediensten, bedraagt 30%. In 1997 en 1998 bedroeg dat percentage burgers 20%. In 2002 steeg het tot 28% en sindsdien is het niet significant meer gewijzigd. De hoofdredenen van het contact tussen burger

en politiedienst betreffen de aangifte van een misdrijf (waarvan men zelf niet het slachtoffer was), een controle door de politiedienst of een administratieve handeling. Ruim 75% verklaart (zeer) tevreden te zijn over het laatste contact met de politiedienst, voornamelijk over de houding en het gedrag van de politiedienst, maar ook over de beschikbaarheid en bereikbaarheid.

De tevredenheid van de slachtoffers over het contact met de politie is een stuk lager maar toch eerder positief dan negatief. Het meest tevreden zijn de slachtoffers over de houding en het gedrag van de politiediensten en de bereikbaarheid, maar dat ligt in beide gevallen toch een stuk lager dan bij niet-slachtoffers.

Politiefunctioneren

In 2008 vindt 89,2% van de burgers dat de politiediensten goed tot heel goed werken (87,5% in 2006). Tegenover 2000 (eerste maal bevroegd) is dat een stijging met meer dan 10%. De stijgende tendens zet zich dus onverminderd voort. De burgers zijn het er voornamelijk (helemaal) mee eens dat de politiediensten professioneel werken (88%). Dit is minder het geval over de samenwerking tussen politie en justitie (60%). Over de politiedienst in de eigen politiezone of gemeente is 89,3% van de inwoners (heel) tevreden, en dan voornamelijk over houding en gedrag van de politiemensen (74%) en in mindere mate over hun aanwezigheid op straat (57%) en de informatie die ze geven over hun activiteiten (55%).

Het belang dat de burgers hechten aan de politietaken kunnen we indelen in grosso modo 3 categorieën, afhankelijk van hun prioriteit. 80% van de burgers vindt het heel belangrijk dat de politiediensten de georganiseerde misdaad, geweld en de drugshandel bestrijden, alsook inbraken en diefstallen ophelderen. Tussen de 65 en 70% van de burgers vindt het heel belangrijk dat de politiediensten de wegen veiliger houden, de publieke plaatsen veiliger maken, de slachtoffers van misdrijven opvangen, actief bijdragen aan preventie en vandalisme bestrijden. Slechts 45% van de burgers vindt het heel belangrijk dat de politiediensten te voet of met de fiets patrouilleren en de orde handhaven tijdens sportmanifestaties. Op gebied van verkeer, preventie en het bestrijden van geweld scoort de politie goed (80% vindt dat de politie (heel) goed werk levert). Een stuk minder tevreden zijn de burgers over het werk dat de politiediensten leveren inzake het ophelderen van diefstallen en inbraken, het bestrijden van vandalisme en ook, contradictorisch genoeg, over het te voet of met de fiets patrouilleren (65-70%).

Tot slot kent meer dan de helft van de Belgen zijn wijkagent/buurtinspecteur niet, ook niet van naam of gezicht. Dit is ongewijzigd doorheen de jaren. Het zijn voornamelijk de jongeren en de Brusselaars die hun wijkagent niet kennen. 35% van de Belgen zou echter graag meer contact hebben met z'n wijkagent.

Meer resultaten zijn opgenomen in het analyserapport en de tabellenrapporten die beschikbaar zijn op www.fedpol.be onder 'publicaties'.